

המחלה, נותנים שהות לקביעת טיפוס הנגיף ולהרכבת הבקר הצפוי להדבקה בתרכיב מתאים. יש שהרכבת „חגורת ביטחון” מסביב למוקד, די בה כדי למנוע התפשטות המחלה, ויש שהיה צורך להרחיב את ממדי ההרכבה לשטח גדול, או לכל המדינה.

בשנת 1964 הוחל בחיסון מניעתי כללי בתרי כיבים משלושת הטיפוסים השכיחים באזור: O, אסיה 1 ואפריקה 1. מאחר שהצאן סבל נזקים קשים בהתפרצויות של שנת 1962 ו־1963, הוחל לט לכולל את הצאן בתכנית ההרכבה.

ד"ר יצחק דפני

(המשך יבוא)

(4) הגבלות הקשורות עם הכרזה על „מקום נגוע”. הרבה יותר קל ובריביצוע היה הסגר שהוטל על ישוב נגוע בפה־טלפיים, או על משרדים בודדים במושב. יש לציין שבהתישבות המור שבית בישראל, כשבקר החלב אינו יוצא למרעה, אפשר היה בהרבה מקרים להגביל ולמנוע את פשטות ממשק למשק, לא רק של שחפת, אלא לעתים אפילו של מחלת הפה והטלפיים.

(5) חיסון אין אמצעי לחימה נגד פה וטלפיים, שיהלום את התנאים בישראל, כאמצעי ההרכבה. כל האמצעים האחרים שנימנו לעיל יכולים לשמש כעזר בלבד. ההסגר והגבלת התנועה, ערכם בכך שהם מעכבים את התפשטות

ריצפת חריצים* במרבץ

לישיכון על ריצפת חריצים, אולם במשך כל תקופת הקיץ התבלט יתרון קל לרפד העמוק, ורק בעונת החורף פיגרה קבוצת הרפד בהתפתחותה משום שהריפוד היה, כנראה, בלתי מספיק. תוצאות הפיטום בעונות השונות מובאות בטבלה הבאה.

תוספת המשקל היומית (בגרמים) בעונות השונות

קבוצת הרפד העמוק	קבוצת ריצפת החריצים	פ ר ט י ם
1095	1080	תוספת יומית ממוצעת ב־214 ימי קיץ
850	1020	תוספת יומית ממוצעת ב־70 ימי חורף

העגלים שעל ריצפת החריצים היו נקיים במשך כל התקופה ובריאים. בקבוצת הרפד העמוק חלו עגלים אחדים בפאנאריזיום, בעונת החורף. כמות הרפד הסתכמה בטונה אחת קש למשך כל התקופה. בעונת הקיץ המרבץ היה נקי ודי יבש אולם בעונת החורף היה בלתי מספיק.

הועתק מהדו"ח של א. סמסון, שפורסם ב„שביל החלב”, חוברת 18 ע"י י. ע.

* המונח „ריצפת טפחות” אינו נראה לי. תוך עיון במילונים שונים נוכחתי שבכלל אין יודעים בדיוק את פירוש המלה „טיפחה”. ואפילו נניח שפירושה לוח או קורה, הרי אין למדים מהמונח „ריצפת טפחות” (או סתם „טפחות”) שהכוונה היא לריצפה בעלת חריצים, או „ריצפת סבכה”. — י. ע.

במשק גנוסר התקינו בצידה האחד של סככת עגלים ריצפת חריצים, וממול, בצידה השני, הוחזקו העגלים כרגיל, על רפד עמוק. כדי לעקוב אחר השפעת ריצפת חריצים על התפתחות וגדילה חילקו העגלים לשתי קבוצות שוות ככל האפשר בכל הנוגע לגיל, מוצא ומשקל התחלתי. בכל קבוצה היו 10 עגלים. ההזנה היתה אחידה בשתי הקבוצות. המנות נקבעו בהתאם לגורמה שהוצעה ע"י חיים שור, אשר לפיה כמות יחידות המזון לעגל וליום מחושבות על יסוד: משקל הגוף $\times 1.5\% + 1.5$; כך, למשל, עגל במשקל 300 ק"ג, מנתו היומית תהיה —

$$300 \times (1.5:100) + 1.5 = 6 \text{ יח"מ.}$$

התפריט היה בהתאם למקובל ברוב המשקים: $1.0.6 \text{ יח"מ שחת} + 1.0.5 \text{ יח"מ ירק או תחמיץ, והשאר} —$ מזון מרוכז (כופתיות „אמבר”). יש להניח שהעגלים אשר על הרפד טעמו גם מהקש. השקילה בוצעה בכל חודש, ולהלן הסיכום:

קבוצת הרפד העמוק	קבוצת ריצפת החריצים	פ ר ט י ם
148	143	משקל התחלתי לעגל ב־21.4.63, ק"ג
438	445	משקל סופי לעגל ב־30.1.64, ק"ג
290	302	תוספת המשקל בכל התקופה, ק"ג
1,022	1,063	תוספת משקל בממוצע ליום, גרמים

התוצאות הסופיות מראות שיש כאילו יתרון־מה